

INNHOLDSOVERSIKT ÅRSMELDING 2005

I	GENERELT OM KOMMUNEN OG BYVASSDRAGENE	s. 2
	OSLO – BÆREKRAFTIG BY – MED BYØKOLOGISK PROGRAM	s. 2
	KOMMUNEBUDSJETT OG ADMINISTRASJON	s. 3
	VASSDRAGSFORUM SAFOVA - OG SJEKKLIST	s. 3
	BYUTVIKLING, BYGGESAKER OG HØRINGER	s. 3
	BJØRVIKAPLANEN - AHA TIL BJØRVIKA/BISPEVIKA	s. 4
	"HISTORISK BLÅ LISTE"	s. 4
II:	RAPPORTER FRA OSLOVASSDRAGENE I 2005	s. 5
	GJERSJØELVA	s. 5
	MILJØPROSJEKT LJANSELVA	s. 5
	ELLINGSRUDELVA	s. 7
	ØSTENSJØVANNET	s. 8
	ALNA	s. 8
	HOVINBEKKEN	s. 10
	AKERSELVA	s. 11
	FROGNERVASSDRAGET	s. 12
	HOFFSELVA - MAKRELLBEKKEN	s. 14
	MÆRRADALSBEKKEN	s. 15
	LYSAKERELVA	s. 16
III	ANDRE VANN- OG MILJØSAKER	s. 17
	M/ TEMA "LÆR MER OM ELVER OG BEKKER" !	s. 18
IV	OSLO ELVEFORUMS ORGANISASJON	s. 20

ÅRSMELDING FOR 2005

Oslo Elveforum ser det som sin hovedoppgave å støtte opp om Oslo kommunes og andre offentlige og private organisasjoners arbeid med å verne, rehabilitere og gjenåpne byens elver, slik at de fremstår rene og renset med et rikt biologisk mangfold, med optimal vannføring og med grønne publikumsåpne elvebredder.

(Vi avgrensner vårt arbeid til vassdragene i byggesonen mellom marka og fjorden.)

I: Generelt om kommunen og byvassdragene

Også for 2005 er det grunn til å gi uttrykk for anerkjennelse av Oslo kommunes aktive holdning til rehabilitering av Oslovassdragene. Kommunale planer og tiltak spesielt for Alna og Groruddalen med gjenåpningen av elva ved Hølaløkka, arbeidet med planer for Hovinbekken i området Økern, Ensjø, Klosterenga og planer for bekkeåpning som del av utbyggingen i Gaustadbekkdalen, viser at kommunen mener alvor i arbeidet med å rehabilitere og gjenåpne Oslos elver og bekker.

Oslo – bærekraftig by med Byøkologisk program

Oslos politiske myndigheter har ved flere anledninger gitt offisielt uttrykk for ønsket om at byens vassdrag må gjenåpnes der det er mulig, senest i *Kommuneplan 2004 mot 2020*, vedtatt 25.mai 2004. - Byøkologisk program 2002 – 2014 kap. 3.2.2 gir en god rettesnor:

"... Oslos elver skal renses og rørlagte strekninger åpnes der det er mulig.....Det utarbeides egne planer for hver av Oslos elver i samarbeid mellom Oslo kommune, Oslo Elveforum og berørte bydeler og rettighetshavere for å sikre en samordning av brukerinteressene knyttet til vassdragene."

Selv om svært mye ennå gjenstår i opprustingen av byens blågrønne infrastruktur, er Oslo på rett spor som ledende europeisk miljøby etter at byen fikk hederspris i 2003. Vi ønsker lykke til med videreføring av mål og strategier som Oslo bystyre har trukket opp

Vi merker oss spesielt

- Vann- og avløpsetatens systematiske arbeid for å bedre vannkvaliteten i vassdragene og kravene som stilles til utbyggere om en mer bevisst behandling av overflatevann/flomvann og vann fra snødeponier før vannet slippes til vassdraget.
- Friluftsetatens nyttige informasjon til alle oppsittere langs byens bekker, elver og vann om betydningen av å verne det biologiske mangfoldet - og etatens initiativ om fiskeforvaltning og fritidsfiske i Oslo. Friluftsetatens vassdragsgruppe står i kontinuerlig kontakt med Vann- og avløpsetaten og øvrige berørte etater.
- Plan- og bygningsetatens økende fokus på bruk og bevaring av vannmiljøet i Oslo Indre by, også i forbindelse med møteplasser og torg.
- Utdanningsetatens krav om at miljøsertifiserte skoler forutsettes å gjøre en miljøinnsats i sitt nærmiljøområde (for eksempel ved å adoptere en vannstrekning).

Kommunebudsjett og administrasjon

- I budsjettet for 2006 er det avsatt betydelige midler til videre rehabiliteringsarbeid i Alnavassdraget, til turveier langs vassdragene og til videreføring av planarbeid for rehabilitering/gjenåpning spesielt av Gaustadbekken og av Hovinbakkens nedre del fra Økern til Klosterenga.
- Til Oslo Elveforums pilotprosjekt *Blågrønn hovedstadsaksjon – ”lokalt eierskap”* – som bla tar sikte på å stimulere til elveadopsjon - er bevilget kr. 200 000.
- Vi merker oss med glede at Frilutsetaten er styrket med sikte ikke minst på fagområdene biologisk mangfold og friluftsliv.
- Det er også positivt at Bystyret har bedt om å få vurdert opprettelse av et friluftsfond.

Vassdragsforum (SaFoVA) – og sjekklister for vern av kantsonen

Det tverretatlige Samarbeidsforum for vassdrag i Oslo, ledet av Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, er en viktig instans i arbeidet for å inspirere til et mer innsiktsfullt og tverrfaglig samarbeid om Oslovassdragene. I SaFoVa-forumet deltar berørte kommunale etater samt Fylkesmannen i Oslo og Akerhus, Norges Vassdrag- og Energidirektorat, Statens Vegvesen, Oslo og Omland Friluftsråd og Oslo Elveforum. Trolig bør også Eiendoms- og byfornyelsesetaten trekkes sterkere inn i SaFoVa's arbeid.

Byutvikling, byggesaker og høringer - og kontakt med utbyggere

Større byutviklingsprosjekter og de fleste plan- og byggesaker gjelder områder i byggesonen med åpne vassdrag eller historisk lukkede elver og bekker.

En hovedutfordring i planarbeidet er manglende kunnskap om - og iblant manglende respekt for byens vassdrag og kantsonene langs dem - spesielt blant utbyggere. I noen grad gjør dette seg gjeldende også blant kommunens planleggere, selv om dette forholdet er i ferd med å rette seg. Kanskje burde kommunen styrke den interne kursvirksomhet ytterligere?

Som et verdifullt hjelpemiddel for saksbehandlere og utbyggere laget SaFoVa i 2003 **en sjekklister** som peker på de viktigste forhold man skal ta hensyn til ved planlegging og utbygging langs vassdrag eller på steder der det kan være et nedgravd bekkeløp eller en dam.

Også i 2006 har Oslo Elveforum brukt denne listen i sitt informasjonsarbeid overfor utbyggere, arkitekter og entreprenører. Sammen med de lokale elvegrupper og venneforeninger gir vi innspill til planleggere eller tar kontakt med utbyggere og faginstanser. Slik kan Oslo Elveforum ønske å være en konstruktiv vaktbikkje og inspirator.

Flere offentlige og halvoffentlige institusjoner visere nå betydelig interesse for å verne og rehabilitere det blågrønne miljøet i Oslo. Det gjelder tradisjonelt ”tunge” tekniske institusjoner som Norges Vassdrags- og Energidirektorat og Statens Vegvesen Oslo, og også Statsbygg viser gode takter. Vi nevner også Arkitekthøgskolen i Oslo, som med sin nye ”vann i by”-profil utvilsomt vil få ringvirkninger i byens utbyggermiljø.

Grønn Byggallianse – en ny sammenslutning av byens større utbyggere – viser vilje og betydelig kompetanse på området bærekraftig utvikling.

Oslo Elveforum peker på at tiden snart er inne til å samle kreftene for å arbeide frem en samlet plan for Oslos vassdragsmiljø.

Bjørvikaplanen – AHA til Bjørvika

Iverksettingen av Bjørvikaplanen vedtatt august 2003 har i 2005 tatt utgangspunkt i fjordfronten med sikte bla på å kvalitetssikre møtet mellom land og vann. Oslo Elveforum har med interesse deltatt i referansegruppen for konkurransen om utforming av allmenningene og havnepromenaden i Bjørvika. Vi har ønsket å minne om våre intensjoner med ”AHA til Bjørvika”, vårt bidrag til Bjørvikaplanleggingen i 2003 med alternative reguleringsforslag i samarbeid med Miljøforeningen Akerselvas Venner.

Med basis i premissene for Bjørvikaplanen og støtte i de fremherskende politiske holdninger til blågrønne verdier og i særdeleshet til kulturhistorien, har vi arbeidet for at Middelalderbyen vil bli innrammet av Alna i syd og av Hovinbekken i nord – ført fram til eller i nærheten av Middelaldervannspeilet. En gjenåpning av den tidligere Nylandsveien langs Akerselva under jernbanesporene på Oslo S synes det også være mulig å oppnå (AHA!) - Tanken om en symbolsk markering av Tøyenbakkens holdes varm.

Kværnerbyen opptar Oslo Elveforums interesse på en helt spesiell måte fordi den ligger midt i traseen for Oslos viktigste historiske elv Alna. Derfor gleder vi oss over at utbyggeren OBOS stiller vannmiljøet i sentrum for den nye store bydelen med vannløp og to dammer, dog med sirkulert byvann. Bystyrets ønske om å gjenskape en ordentlig Alnaelv gjennom Lodalen er fortsatt en betydelig teknisk og økonomisk utfordring i den videre planlegging.

”Historisk Blå liste” – en milepel i vår viten om Oslovassdragene

Over 200 kilometer av vassdragene i byen er ”bortebekker”. Oslo Elveforum har lenge ønsket å kunne spore opp de gamle løpene og vise denne delen av byhistorien. Våren og sommeren 2004 var elvevenner på bekkejakt ved de 10 hovedvassdragene, og Vann- og avløpsetatens samling av historiske kart ble gransket. Åpne og lukkede strekninger er registrert med koder på kart, i tekst og tabeller i et nært samarbeid med kartkompetansen i VAV. - En foreløpig versjon ble presentert i september 2004, og arbeidet med supplering og kontroll har fortsatt inn i 2005. - Vi ser allerede nå at dette vil bli et verktøy til støtte i byens arealbruksstrategi – og bli til glede og nytte for byfolk, politikere, planleggere og utbyggere.

Vanndirektivet

I 2005 ble det klarere hvordan den nasjonale håndteringen av EU’s vanddirektiv skal organiseres. Oslo Elveforum har hatt vanddirektivet som tema på sine møter og har deltatt i informasjonsmøter i regi av SaFoVa, SFT og andre. Direktivet har et omfattende innhold i en komplisert form, men det videre arbeid med tilrettelegging og implementering vil gi mer kunnskap og større interesse for vannhåndtering i Norge. Det skal tas helhetlige grep, der ikke bare ferskvann i vann og vassdrag, men også grunnvann, overflatevann og kystvann skal ses i sammenheng.

Det blir interessant å følge den videre tolkning av begreper som vannkvaliteter, karakterisering av vannforekomster, allmennhetens rådighet over vassdrag -- og ikke minst organisering av forvaltningsmyndighet. For Oslovassdragene med direkte utløp i fjorden og ikke til store hovedvassdrag, bør Fylkesmannen i Oslo og Akershus ha forvaltningsmyndigheten.

Vannprisen for 2005 ble tildelt Oslo Elveforum av Norsk Vannforening og RIF Fagutvalg for vann- og miljøteknikk for frivillig innsats for vann tema og Oslos vassdrag i forumets nettverk av venneforeninger og elvegrupper. -- Som takk ble det gitt en presentasjon om OE’s organisasjon og arbeid i møtet 8. desember 2005.

II   Rapporter fra Oslovassdragene i 2005

GJERSJØELVA - I NABOSKAP MED OPPEGÅRD KOMMUNE.

Elva fra Gjersjøen har en kort felles grense med Oslo på siste del mot Bunnefjorden. Gjennom historien har den vært en arbeidsom elv med møller og kverner, fløting og sager.

Gjersjøelvprosjektet forestår nåtidsbruken i et samarbeid mellom Oppegård Jeger- og fiskerforening, grunneiere, historielag, båtforening og kommunen. Samtlige kulturminner i elvedalen er registrert. Tre dammer, ruiner av en sag og en mølle er restaurert.

Stadig flere har fått høre om nybyggingen i 2002 av en oppgangssag av gammel modell, lik den typen som har saget stokker til bord og plank - og skapt arbeid og rikdom i mange vassdrag. Saga er reist på digre, solide steinblokker med saghuset laftet av erfarne tømrere. Vassrenner kan lede elvevannet inn på vasshjulet som driver sagbladet. Det er en stor opplevelse å se saga i drift, og også i 2005-sesongen har det vært arrangert en rekke demonstrasjons-saginger for forskjellige grupperinger.

I Gjersjøelva er det gjennomført mange habitatsforbedrende tiltak for sjøørret og laks, og fiskens mulighet for vandring opp elva er sikret gjennom bygging av to fisketrapper. Det er anlagt turstier med informasjonsplakater, parkeringsplass og egen fiskeplass for funksjonshemmede.

-0-0-0-0-

MILJØPROSJEKT LJANSELVA

*Reguleringsvedtaket i Oslo bystyre juni 2003 for Ljanselva er **basis** for videre arbeid.*

Et ca 100 meter bredt grøntområde er sikret på begge sider av Ljanselva fra

Skrapeerudtjern til Bunnefjorden, del som friområde, dels som naturvernområde.

Arealet for dette artsrike naturområdet, som nå er sikret for fremtidens generasjoner, er like stort som Ekebergsletta.

Overføring av vann fra Nøklevann til Østensjøvann: Konesjon for fortsatt overføring av vann fra Nøklevann til Østensjøvann er innvilget Oslo kommune av Norges Vassdrags- og Energidirektorat begrenset til høsten 2013. I mellomtiden er Ljanselvvassdraget sikret en minste vanntilførsel, som i gitte situasjoner i tørkeperioder prioriterer Ljanselva.

Aktuelt informasjonsmaterieill: 1. Et turkart over Ljanselva med mange historiske opplysninger er til salgs i Ark bokhandel på Sæter for kr. 30,-. 2. Et kulturvandringshefte med mer utfyllende stoff kan fås i Miljøprosjekt Ljanselva for kr. 50,-. 3. En 20 minutters video om Ljanselva kan skaffes for kr. 125.-

Aktiviteter i Miljøprosjekt Ljanselva i 2005 var bl a:

Sagstua og Saglökka: Vi gleder oss over Sagstua som lærings- og opplevelseshet for barn og voksne. En rekke barnehager i distriktet benytter Sagstua. Den er også i bruk som kurssted for lærere. Sagstua har materiell til g r a t i s utlån av utstyr til friluftsvirksomhet i samarbeid med Oslo og Omland Friluftsråd. -. I løpet av 2005 har det vært i alt 116 arrangementer. Oslo kommune eier stedet, og Miljøprosjekt Ljanselva er leietaker. Et betydelig dugnadsarbeid er gjort med tilrettelegging av undervisningsopplegg.

Kulturbeite på Sagløkka

I samarbeid med Selskapet for Norges Vel og Friluftsetaten har en i 2005 ryddet området med sikte på at beiting kan settes i gang fra 2006.

Bygging av en ekte Valdres-skigard i et samarbeid med Kastellet skoles elever og lærere var en av årets store begivenheter. Elevene drev fram materialer fra skogen v/Hanåveien øst for Stensrudtjern og deltok aktivt i alle arbeidsoperasjoner til og med oppsetting av den ferdige skigarden som nå pryder Sagløkka. Splitting av skiene ble utført av Valdres last. 10 hele skoledager ble benyttet i marken til dette prosjektet, i tillegg til planleggingen. Utgiftene - ca kr. 5000 - ble dekket takket være tilskudd fra bydel Østensjø.

”Lokalt eierskap”: Ryddingen langs elva i samarbeid med Ruskenaksjonen er fra 2004 forsøksvis organisert lokalt. Skoler og barnehager har ryddet ”sitt” område av en elvestrekning på selvvalgt tidspunkt, men under koordinering fra Miljøprosjekt Ljanselva. Flere hundre barn og voksne har deltatt i dette arbeidet. Friluftsetaten har kjørt bort innsamlet avfall på sine hentedager i området. Dels ordnes nå også en del bortkjøring privat. Vi konstaterer med glede at det nå er mye mindre søppel å finne langs elva enn i tidligere år. En ordning med ”lokalt eierskap” har byomfattende dimensjoner og bør utvikles i bydelene i samspill med skoler og velforeninger.

Turstier: En hovedsak i Ljanselvarbeidet er for tiden ønsket om en turstiløsning mellom Kantarellen og Skullerudkrysset ved Sagløkka. Miljøprosjekt Ljanselva har skissert en plan med sikte på føring av tursti syd-øst for og utenom ”urskogen” på parsellen mellom Kantarellen og Leirskallbråten. Planen er lagt fram for Friluftsetaten som vil ta skritt for å sette i gang prosjektering og bygging. Budsjettmidler er allerede på plass. En enkel trapp er bygd på dugnad i den bratte, leirete stien ned mot kloakkbroyen over Ljanselva nord for Kantarellen. Bystyret har på 2005-budsjettet avsatt kr. 200 000 til turstiarbeid øremerket Ljanselva og Sognsvannsbekken. En del av midlene brukes til å forberede og anlegge en tursti langs Prinsdalsbekken fra Hauketo jernbanestasjon/Ljabrudiaagonalen sørover forbi Telebygget.

Gjenåpning/rehabilitering/fysiske tiltak langs vassdraget

Ønske om *gjenåpning av Prinsdalsbekken* er holdt varmt vis a vis kommunen I tillegg til Prinsdalsbekken står *nedre del av Lustjernbekken* øverst på gjenåpningslisten. Dertil håper vi på rehabilitering/restaurering av *steindemningen ved Trollvannene* øst for Stensrud. *Ljanselva har på nytt gravd sitt eget løp* under kulvertporten ved Hallagerbanen. Takk til Vann- og avløpsetaten som har *reparert elvebunnen*, slik at vannet nå renner vanlig vei. En spesiell takk til Eiendoms- og byfornyelsesetaten som har sanert den forurensende gamle søppelplassen ved Bakkeløkka gård i skråningen ned mot *Dalsbekken*.

Høringssaker/kontakt med bydelene

Aktuelle høringer har i 2005 vært Høydalsvn 2 D med spørsmål om omlegging av bekk i hage, - snødeponi ved Åsland pukkverk med spørsmål om garanti mot forurensning til Myrerbekken og Gjersrudtjern, - Miljøtunnel Mosseveien som vil berøre elveutløpet for Ljanselva positivt og muligens legge til rette for gjenåpning av nederste del av elva, - foruten ønske om gjenåpning av Ravnåsdammen i forbindelse med byggeplaner i nærheten. Kopi av høringssvarene sendes vedkommende bydel som ledd i et godt utviklet og konstruktivt samarbeid på det lokale plan.

Elvevandring: Miljøprosjektet Ljanselva har stilt med guide ved en rekke elvevandring

Miljøprosjekt Ljanselva - Fremtidige oppgaver:

I tillegg til de to grunnleggende oppgavene (1) å utvikle oppvandringsveien av sjøørret til elva og (2) å hjelpe skoler til opplevelser og læring i friluft, vil vi legge vekt på (3) å bevare vannmiljøet i Gjersrud-Stensrudområdet når denne bydelen skal bygges ut, (4) gjenåpne bekkestrekninger langs Lustjernbakkens nederste del, Gjersrubbekken, Prinsdalsbekken, Lambertseterbekken og Dalsbekken, (5) verne, utvikle, registrere og listeføre på nettet det biologiske mangfoldet langs elva, (6) bidra til at befolkningen langs elva utvikler en adopsjonsordning / et lokalt eierskap med sikte på riktig vern og bruk av elva, (7) bidra til å gjennomføre kulturarbeid på Sagløkka, (8) bidra med informasjon om riktig vern og bruk av vassdraget til beboerne, (9) lage en visjonsplan for Sagløkka og området ved motorveibroen – "Nordstrands Østmarkaport" og (10) anlegge en enkel turvei fra Ljabru til Skullerud, sydøst for elva utenom den verneverdige "urskogen".

-0-0-0-0-

ELLINGSRUDELVA

Grenseelva mellom Oslo og Lørenskog er åpen i hele sin lengde, bortsett fra kryssing i kulvert under Karihaugveien og motorveien Rv 159. Det er jevnt god turvei-/ turstiforbindelse langs eller nær elva, vekselvis på begge sider. Man kan gå rimelig bilfritt langs elva fra Lørenskog jernbanestasjon til Ellingsrud, Markagrensen og Elvåga, hvorfra elva kommer.

Fra jernbanestasjonen (eller veikryssene nede ved elva) kan man gå på gangvei på Lørenskogsiden av elva. Gangveien krysser over elva og fortsetter som en bred sti til den kommer inn på turvei D13 på Oslosiden høyt over de tidligere badekulpene ved Steinbonn. Denne gangveien går i fortsettelsen av Nuggerudveien fra Lørenskog stasjon. Her nede ved Steinbonn holdt beveren til for et par år siden, men er nå tydeligvis borte igjen. Gangveien går i bro over Strømsveien og frem til Karihaugveien. For å gå langs elva videre følger man Karihaugveien over elva (nå Solheimveien) og finner et opparbeidet, men vanligvis noe vått tråkk. Man kommer så inn på Karolinerveien, idrettsbanen og finner Mariholtveien (bomvei) på Oslosiden. Fra Lørenskog stasjon til Langvannet er det ikke opparbeidet turvei. Elva er ren, om ikke glassklar etter leireforkomstene ved jordene på Ellingsrudflaten. En viss forurensning skjer fra industriområdet Visperud vis-à-vis Karihaugen, men ikke mer enn at det fremdeles kan bades i Langvannet.

Vi har hovedsakelig vært opptatt av de kulturhistoriske aspektene. Langs elva, særlig ved plassen Nuggerud, har det i førindustriell tid vært betydelig virksomhet avhengig av vannkraft, så som mølledrift, sagbruk og teglverk, som det ennå finnes til dels svære ruiner etter. Vi har engasjert oss sterkt i bevaring og tilgjengeliggjøring av disse ruinene. Med grunneier Hogne Kirkebys tillatelse har Friluftsetaten i Oslo kommune på vår anmodning og i samråd med oss kappet løvkrattet i og umiddelbart rundt mølleruinene - og kappet opp en svær vindfelt gran som lå tvers over ruinene, heldigvis uten å skade noe.

Videre har vi på grunnlag av arkitekt Jens Grams oppmåling, den gamle branntaksten og sivilarkitekt Bjørn Berges tegninger av hvordan den svære gamle mølla fra 1795 må ha sett ut, fått tegneren Stein Davidsen til å lage en illustrasjon av mølla og miljøet rundt. Et skilt med illustrasjonen og en opplysende tekst er montert på et egnet stativ, som vil bli satt opp på barmark, sammen med et anvisningsskilt. Etter søknad fra Oslo og Omland Friluftsråd har Sparebankstiftelsen DnBNOR støttet prosjektet økonomisk.

Ved siden av Akers Avis Groruddalen og Høybråten Velnytt har Groruddalen Historielag publisert en inngående artikkel om mølla i sin årbok for 2005.

ØSTENSJØVANNET

Østensjøvannets Venner har i 2005 vært sterkt engasjert i arbeidet med en egen forvaltnings- og skjøtselsplan for hele Østensjøområdet Miljøpark. Arbeidet er gjennomført i samarbeide mellom en rekke kommunale etater, fylkesmannens miljøvernavdeling, eierne av Østensjø og Abildsø gård og Østensjøvannets Venner. Planen er nå presentert på et bruker-medvirknings-møte, og legges ut til høring og politisk behandling i 2006. Det forventes at planen danner grunnlag for større rehabiliteringsarbeider og løpende naturfaglig skjøtsel av området i tiden som kommer.

Langerudbekken er hentet opp i dagen på strekningen fra Miljøparkgrensen til Bogerudmyra sør for vannet. Bekkeutløpet er lagt i slyng med sedimenteringsdammer og ble offisielt åpnet 24.8.2005. Dette nye tiltaket kan gi viktig kunnskap om bruk av rensedammer i andre bekkeutløp til Østensjøvannet (som Smedbergbekken og Bølerbekken) og andre steder i Oslo. Vadedammen i nordenden av vannet er tømt som forberedelse til restaurering.

Våtmark: En rekke rehabiliteringstiltak i våtmarksområdene er videreført, og nye er igangsatt. Våtmarksområdene er utsatt for betydelig erosjon og tiltakene er forsøk på å bremse eller reversere denne prosessen. Kulturlandskapet rundt vannet holdes mange steder nå i hevd gjennom tilrettelagt beiting.

Fuglelivet: Det ble i 2005 observert hele 140 ulike fuglearter ved vannet og det samlede antall observerte arter gjennom tidene er nå oppe i 216. I den senere tid har mediaoppslag om fugleinfluensaen skapt en viss usikkerhet blant publikum i området. Østensjøvannets Venner følger utviklingen fortløpende og legger ut nøktern informasjon på hjemmesidene www.ostensjovannet.no.

Informasjon: Det er gjennomført en rekke publikumsrettede arrangementer som turer og foredrag, samt den tradisjonelle åpne familiedagen på Østensjø gård. Våre nettsider utvides stadig, og både disse og vårt medlemsmagasin **Sothøna** benyttes mye av skolebarn som tilleggsinformasjon til undervisningsopplegget for 4. og 7. klassetrinn.

Østensjøvannets Venner hadde ved utgangen av 2005 nærmere 3.000 medlemmer.

ALNA – SAMLENDE ELEMENT I UTVIKLINGSPLANEN FOR GRORUDDALEN

I årsmeldingen for 2004 er den første historiske gjenåpningen av Alna med vannparken på Høllaløkka omtalt som den viktigste begivenheten det året. I 2005 er det ikke foretatt flere åpninger, men enkelte av brikkene begynner å falle på plass for bystyrets økologiske program om åpen Alna med turveifølge fra marka til fjorden.

Helhetlig utviklingsplan for Groruddalen. Strategier for et bedre miljø mot 2030

Planen kom som høringsutkast fra Byrådsavdeling for byutvikling i januar. Den ble presentert av byråd Grete Horntvedt på et møte i Grorud samfunnshus 25. januar.

I planen omtales Alna omtrent på hver side, og vi merker oss byrådets anbefaling om at "den videre utvikling av Groruddalen baseres på en blågrønn visjon". Og mer konkret: "Sluttføre opparbeidelse av en sammenhengende grønnstruktur med verneområder, park-, rekreasjons- og kulturområder langs en gjenåpnet Alna fra Bryn til Høllaløkka".

Åpningene gjennom Grorud stasjonsområde og gjennom Alnabruterminalen behandles spesielt i planen, og som vi har sett av den senere satsningen med melding fra PBE om oppstart av planarbeidet for terminalområdet, ser det ut til at dette prosjektet prioriteres. I vår høringsuttalelse til planen ga vi uttrykk for vår glede over satsningen på Alna og den blågrønne strukturen, pekte på noen detaljer ved turveisystemet og fremholdt viktigheten av åpning av sidebekkene med turveifølge som ledd i de tverrgående forbindelseslinjene i dalen. Politisk behandling av planen er ventet våren 2006.

Alnaparken ridesenter: Reguleringsplanen kom til høring fra FRI i mars. I vårt hørings svar gjentok vi vår positive holdning fra tidligere uttalelser og ga vår tilslutning til PBE's anbefaling av planforslaget med anførte krav til: Miljø- og skjøtselsplan, elveforurensning, spesielle ridestier, sårbar skogsbiotop, ambulerende luftegårder og 20-meters grense til elva for luftegårder. I tillegg presiserte vi helårs bruk av parken som viktig i sammenheng med at parken fikk et ridesenter, eksempelvis med snøbrøyting av turveiene og kanefart.

Ny gangbru på Etterstad: Til reguleringsforslag fra PBE med sier vi i vår høringsuttalelse: "En flytting av brua som anført vil medføre en omvei på ca. 300 meter og blir et umulig avbrudd i turveifølget langs Alna". Vi konkluderer med at det er helt nødvendig at eksisterende bru beholdes til kommunedelplanens turvei D10 under hovedbanen er etablert.

Alna i Kværnerbyen: Prosjektledelsen for utbyggingen av Kværnerbyen sammen med OBOS og andre samarbeidspartnere inviterte til heldagsseminar på Kværner 29. juni. Her ble utbyggingsplanene for Kværnerbyen presentert, med Alna som boligattraktivt element i planen. Alna, eller foreløpig en kunstig byvannserstatning, skulle føres gjennom boligbyen med to vannspeil innlagt i løpet. OE's representanters førsteinntrykk var at det var mer pyntevann enn gjenåpning, og vi ga uttrykk for at det måtte finnes en løsning for forbiføring av den delen av elva som skulle videreføres som gjenåpnet Alna mot vannspeilet i Middelalderbyen. Disse tankene vil bli gjenopptatt ved OE's innspill om saken kommende år.

Ny bok om Alna: Karsten Sølve Nilsens nye bok "Alna (Loelva)" ble presentert under en tilstelning i Kværners tidligere lokaler 7. september. Den er lagt opp som en gjennom-illustrert turguide med kart, og er godt mottatt i avisene og blant elvevenner.

Alnavandringer: I forbindelse med Oslo's miljøfestival-dager i juni ble det arrangert en Alnavandring fra Grorud T-banestasjon til Høllaløkka under ledelse av Erik Aurbakken. Dessuten er det arrangert elvevandring for lærere og skoleklasser.

Den store lysvandringen langs hele Alna ble gjennomført 15. september med mange flotte innslag. Publikumstilstrømmingen var minst doblet fra i fjor med opp til 10 000 deltakere. Arrangementet begynner nå å få så store dimensjoner at det blir for mye for Alnaelvas Venner å klare alene. Et samarbeid med bydelene kan bli aktuelt fra neste år, og bydel Alna har foreløpig sagt seg villig til å bistå.

Nytt kontor for Alnaelvas venner i bydel Alna

Som årets største gladmelding for venneforeningen ble vi helt på slutten av året tilbudt kontorplass i bydel Alnas administrasjonsbygg på Furuset senter. Kontoret har arbeidsplass for PC og internett og det er adgang til møterom for våre styremøter. Vi er veldig glad for dette tilbudet og tar det som en anerkjennelse av vårt arbeid fra bydelsadministrasjonen.

HOVINBEKKEN

Bekken med ambisjoner om å komme opp i dagen igjen og bli elv: Klosterelva.

I forrige årsmelding skrev vi om Hovinbekken at den er godt plassert hos planleggerne. Selv om det foreløpig ikke er kommet noen reelle åpninger i gang, har planene utviklet seg videre i 2005, og nå befestes troen på at en turveiforbindelse langs lange åpne bekkepartier fra marka til fjorden blir en virkelighet innen overskuelig framtid.

Teglverkstomta på Hasle

I tidligere høringsuttalelser og ved flere andre anledninger har Hovinbekk-vennene helt siden 2002 ytret ønske om åpning av Hovinbekken over Teglverkstomta mellom Ringveien og Grenseveien. Da forslaget til planprogram for dette området kom ut til offentlig ettersyn fra PBE i juli 2005, kunne vi konstatere at det kommunale forslaget inneholdt meget lovende åpningsplaner, til og med med to store dammer. I stor grad bygget planene på forutgående forprosjekter fra VAV fra 2004, som vi kjente til, men nå var planene bekreftet som offentlig forslag til planprogram. I vårt hørings svar til PBE uttrykte vi stor glede over prosjektet, bare med en reservasjon mot et alternativt forslag om bygging av en kjempehall for fotball midt oppå nyåpnet bekk og dam! Vi har valgt å ikke ta dette som noen alvorlig trussel.

Ensjøveien/Gladengveien

Planene for åpning av Hovinbekken gjennom den nye Ensjøbyen går sin gang. I august 2005 kom reguleringsforslaget fra PBE med åpen bekk ned gjennom hovedgaten Ensjøveien, og med en dam som avslutning på bekkeløpet ned mot T-banen. Bekkeløpet i gaten var alternativt foreslått som midtplassert og som sideplassert, med anmodning om kommentar. I vårt hørings svar holdt vi på sideplassert løp for å skape mest ro rundt bekken, og slik at den kunne oppleves som gjenåpnet bekk og ikke som en dekorasjonskanal.

Utløpet mot vannspeilet i Middelalderbyen

Iht. OE's og Hovinbekkgruppens felles høringsuttalelse fra høsten 2004 er Hovinbekken foreslått med tydelig "historisk" bekkeløp gjennom Klosterengaparken og med angitt trasè for åpning mot vannspeilet. I en illustrert artikkel i Aftenposten av 14. juni 2005 med tittel "Tiden er inne – ta Klosterelva tilbake" er dette utdypet nærmere med detaljbeskrivelse og kart. Artikkelen slutter med: *"Oslo har nå en unik mulighet til å hente frem igjen Hovinbekken, fullføre Middelalder-vannspeilet og gjenskape Gamle Oslo for kommende generasjoner. Politikerne bør kjenne sin besøkestid. Sjansen byr seg neppe igjen".*

Bekkevandring

Bydel Bjerke fortsetter med sine bekkevandringer i september med Karsten Sølve Nilsen som guide og med mange spennende opplevelser underveis. Et betagende klokkespill ved den brusende bekken i Bekkedalen og et trolsk lys gjennom løvverket var vandringens høydepunkt dette året.

Ved avslutningen ned mot Risløkka var det blitt så mørkt at stien var lyssatt med fakler, og i Granern var det bål og servering av pølser og brød. Bjerke Storvel bekostet det hele.

AKERSELVA

Den blå-grønne korridoren fra Maridalsvannet til Bjørvika er en livsåre for biologisk mangfold (fugler, planter m.v.) og en opplevelsesvandring for Oslos innbyggere, så vel natur- som kulturmessig. -- Det har skjedd mye positivt de siste årene når det gjelder å ta vare på Akerselva. Men det har også vært stor byggeaktivitet langs et populært lokaliseringsområde. Presset på såkalt attraktive byggeområder er derfor fortsatt bekymringsfullt.

Hovedsakene for Miljøforeningen **Akerselvas Venner** har derfor også i år vært innspill til og eventuelt klage på reguleringsforslag i nærsonen langs Akerselva. De største sakene har vært Chr.Kroghsgt. (Villmarkshuset), Vulkanomtata (Møllerveien 2, sør for "Cuba"), Fernanda Nissens gate / Lillogata - og Brekkeveien ved NIVA-bygget. Et gjennomgående problem har vært at det foreslås alt for dominerende nybygg.

et høyt nybygg i stedet for Villmarkshuset ville kaste slagskygge mot Elgparken og bryte sterkt med omliggende bebyggelse. Vulkan-ombyggingen ville danne en svært bastant mur langs Maridalsveien med brudd på siktlinje mot Gamle Aker kirke. De nye store boligene ved Fernanda Nissensgt. ligger tildels alt for nær elvebredden. Den planlagte blokkbebyggelsen på Brekke helt inntil Marka-grensen vil bryte sterkt med horisontlinjen inn mot Maridalen, og ligge i nedslagsfeltet til selve Maridalsvannet.

Samtidig som utbyggere reklamerer med beliggenhet langs Akerselva ønsker de selv ofte å presse seg så nær elva som mulig. For oss i Akerselvas Venner er det fortsatt et hovedpunkt å bevare dalgangen og elva som en blågrønn lunge, slik hensikten var med den **Akerselva Miljøpark** som ble opprettet rundt 1990.

Vi har også reagert på utslipp i Akerselva, trussel mot trær og kantsone langs elva, aksjonert for rydding av avfall og hatt kontakt med skoleklasse og presse i forbindelse med aktivitet langs elva. Foreningen har også arrangert egen elvevandring samt deltatt på lysvandringen ved høstjvendøgn. Foreningen har hatt til dels omfattende utdeling av materiell og hatt flere vervekampanjer for å få flere til å støtte oss.

Vi har holdt løpende oppsyn med ulike elvestrekninger og meldt fra til friluftsetat eller vannetat om forhold som bør utbedres eller følges nærmere opp. I byøkologisk program heter det at "Oslo skal forvalte sitt biologiske mangfold på en bærekraftig måte." Akerselvas venner passer på at dette ikke bare blir vakre målsettinger. Svært viktig er det å ivareta en variert og spennende grøntkorridor langs elva, også med buskskikt flere steder, både av hensyn til biologisk mangfold og opplevelsesverdi, slik at grøntarealene langs Akerselva ikke bare blir oppstammede trær og sterile plenflater.

Selv om vi har reagert til dels klart negativt på en del utbyggingsplaner, og ikke minst ny Kommunedelplan for Indre Oslo, er det grunn til å berømme kommunen for en rekke tiltak i og langs elva. Vannkvaliteten er i klar bedring fordi avløpsrør blir avskåret stadig lenger nedover, og flere aktivitetstiltak langs Akerselva bidrar til et levende miljø langs denne.

Styret i Akerselvas Venner ser i alt vesentlig positivt på dette, men mener likevel at man bør vise forsiktighet med å plassere ut for mange installasjoner langs elva. I praksis viser det seg dessverre at anlegg ikke blir vedlikeholdt, med den følge at områdene får et sjuskete preg.

FROGNERVASSDRAGET - FRA SOGNSVANN TIL FROGNERKILEN

Vassdraget er ca 7 km langt – med Åklungene, Svartkulp og Sognsvannet som kilder i Marka. Hovedløpet er *Sognsvannsbekken*, som skifter navn til *Frognerelva* i Majorstuen-området. De viktigste tilløpsbekkene er *Risbekken* fra Båntjern i Vettakollåsen og *Gaustadbekken*, som får vann fra fem-seks bekkeløp i Sogn/Nordberg-hellingen.

Risbekken forvinner et kort stykke øverst i villaområdet i Vettakollen, men renner åpen videre til møtet med Sognsvannsbekken ved Rikshospitalet ovenfor Ring 3.

Det er kronglete, men artig å følge bekkeløpet gjennom skog og kratt på østsiden.

På vestbredden ligger villaer tett inntil. Noen stiller pent med bekken og har her og der lagt en klopp over til 'eventyrskogen'. Andre steder henger rustne gjerder utover eller er dessverre plassert på gal side av bekken. En opprydding kan trenge.

Sognsvannsbekkens øvre løp renner gjennom Haugerud og Gaustadgårdenes gamle landbrukslandskap ned til Rikshospitalet. Inn i 2000-tallet var det fortsatt korndrift på jordene vest for bekken, men det er uklart hva de videre blir brukt til. Planer om en golfbane ble avvist av bystyret i mai 2004. – Øst for bekken har Idrettshøgskolen fått opparbeidet en grovplanert trimløype i kantskogen. I 2005 ble det i regi av Kultur- og idrettsetaten lagt en bro over bekken for å ta vestjordene i bruk til skiløyper for de unge årsklassene i Lyn og Koll. Sør for broen er det fortsatt stiløs naturskog ned til Friluftsetatens treningfelt for fotball for de samme klubbene. Planene om et klubbhus er kommet et stykke videre. Det har vært strid om atkomstvei dit, men begrenset kjøring kan bli tillatt på den asfalterte turveien nordover fra Haugerudmorenen mot studentbyene og Idrettshøgskolens nye kunstgressbane. Her er turveien avbrutt og bør gjenopprettes videre nordover til Ankerveien.

Tursti langs Sognsvannsbekken har lenge vært på ønskelisten og ble fulgt opp av Oslo bystyre i budsjettarbeidet for 2006. Når denne snørike vinteren er over, vil vi i samråd med Friluftsetaten vurdere om et nytt stiløp kan bli lagt i kantsonen øst og/eller vest for bekken, ned til den krysser Sognsvannsveien. Herfra og videre ned mot Rikshospitalet er det en bra blåmerket sti for sommerbruk, mens skiløypa fortsatt må gå som nå lenger vest.

Nedenfor Ring 3 er det heller ikke brukbar sti langs Sognsvannsbekken ned til Vinderen, og det blir drøftet hvordan turfolk kan få bedre tilgang til det spennende bekkeløpet. Det er mulig å ta seg frem langs den dramatiske Vinderenfossen takket vært et rekkverk som kom opp for få år siden i regi av Friluftsetaten og Vinderen Historielag. På noen steder trenge det bedre sikring. Sognsvannsbekken møter Gaustadbekken ved Frøen, der det stygge gjerdet som skjulte den friske fossen heldigvis er fjernet.

Høydebasseng i Vettakollen

Vann og avløpsetatens planer om anlegg av et høydebasseng i Vettakollen har to alternativer for tunneldrift, riggtomt og uttransportering av steinmasser, det ene mot øst ned til og over Sognsvannsbekken. Hvis dette alternativet blir valgt, vil det bety store inngrep i kantsonen og forurensningsfare for bekkevannet fra tunneldrift, store steinfyllinger og tungtransport på provisorisk bro over bekken. Den flittig brukte Sognsvannsveien må legges om i to-tre år. Oslo Elveforum ønsker å kunne følge denne saken nøye sammen med Vann- og avløpsetaten og eventuelle entreprenører

Gaustadbekkdalen har vært og er det viktigste fokusområdet i vassdraget med de mange byggeprosjektene som er i gang eller blir planlagt for forskning og undervisning. Inn i 1960-årene rant Gaustadbekken i åpne slyng gjennom dalen som grensebekk mellom bl.a. Gaustad- og Blinderngårdene. Dal og bekk ble så lukket av fyllmasser, men Oslo bystyre har lagt føringer for gjenåpning av bekken i et grøntdrag med turvei gjennom hele dalen. Dette er blitt styrende temaer i nye byggeprosjekter.

Lengst sør i dalen ble grunnstenen til det nye miljøforskningssenteret lagt ned i 2005. Senteret skal bl.a. huse forskningsinstituttene NIVA, NINA; NILU, NIBR m.fl. Byggetrinn 5 for gründercenteret Forskningsparken er også i planlegging samme sted. Avstandene fra de nye bygningskroppene til T-banetraséen er svært trang, og det har vært lange drøftinger om å skaffe plass for atkomstvei, turvei og bekkeløp med vannspeil i et grøntdrag.

Litt høyere opp i dalen er nybygg for Informatikk 2 i startgropen. Også her skal det legges til rette for gjenåpning av bekkeløp og vannspeil. Lengst nord i dalen pågår prosjekteringsarbeid med nye store volumer av bygg for undervisning og forskning. Bekkeløp med rensedam, turvei og grøntdrag er blitt selvsagte deler av planene. Oslo Elveforum har sammen med Blindern Vel deltatt aktivt i drøftingene om alle disse prosjektene, der Vann- og avløpsetaten, Friluftsetaten og Samferdselsetaten er de medvirkende kommunale fagetatene og Statsbygg oftest har prosjektledelsen.

Gaustadbekkens vann kommer fra fem-seks bekker i Sogn- og Nordberglia, dels åpne og dels lukkede bekkeløp under veier og villahager. Gjennom rehabilitering av ledningsnett skal bekkevannet gradvis bli rensset, samlet og ført forbi Ullevål stadion-området og Ring 3 ned til Gaustadbekkdalen. Her vil det bli anlagt rensedam som fører bekkevannet som levende element i de nye miljøene for flere tusen forskere, studenter og andre.

Sporområdene på Majorstuen er det andre viktige fokusområdet i Frognervassdraget. Her ble elveløpet og to store dammer lukket i 1920-30-årene for å anlegge banetraséene til Holmenkollen, Sognavann og Røa. De mangeårige diskusjonene om byutvikling på "Majorstuelokket" vil forhåpentlig snart få en avklaring etter planseminaret (charetten) 2004. Sporveiens verkstedhaller rives, og det innbys allerede til visninger i nye boligbygg ved Sørkedalsveien, men bruken av de største arealene er ikke avklart.

Frognerelv-gruppen satser på at utbyggerne tar vann i bruk som et attraktivt element i de nye boligområdene - og er med på å markere historien til Frognerelva og Frøensdammene. Oslo Elveforum, prosjektet *Grønn rute*, lokale bydeler og velforeninger ønsker at det påny kan bli åpne vannspeil i utbyggingen på sporområdene og en god gang- og sykkelforbindelse i *Grønn rute* fra Blindernaksen ned mot Frognerparken.

Fra bomstasjonen i Sørkedalsveien går Frognerelva stykkevis åpen ned til og gjennom dammer, stryk og fossefall i Frognerparken. Nederst i parken forsvinner den i en stor kulvert - og dukker litt uanselig opp i et utløp i Frognerkilen, under tungtrafikken på E 18. - en sørgelig skjebne elva deler med osene til flere andre Osloelver.

HOFFSELVA - OG MAKRELLBEKKEN

Vannsig, myrer og småbekker på Frønsvollåsen og i Vettakollens vestsida samler vann til *Skådalsbekken*. Øvresertjern får vann fra Voksenkollen og Tryvasshøgda, og ut av vannet renner *Styggedalsbekken*. Disse to bekkene møtes ovenfor Holmendammen og er de to hovedkildene til **Hoffselva**, som er drøye 7 km. fra Midtstuen til utløpet ved Sjølyst.

Makrellbekken får vann fra Voksenåsen, Besserudtjernet og Holmenkollen og er knappe 3 kilometer lang før den møter Hoffselva under Dronningfossen nær Hoff gård. Alle vannløpene har lukkede partier under veier, t-baner og gjennom villastrøk, men noen grunneiere åpner bekkene sine i smådammer som pryde og variasjon i hagene. (Andre har dessverre fått uvanen med å velte hageavfall i bekketraséen heller enn å kverne og kompostere kvist, kvas og løvfall tilbake til jord. Vi ville gjerne se en bedring!) Men for størstedelen er bekk og elv åpne for varierte opplevelse for naboskap og turfolk.

Siste del av **Hoffselva** har årelangt levd under trykket av tunge utbygginger av infrastruktur på Skøyen (veier, jernbane) og Varemessen, som nå er revet og erstattet av den store OBOS-Veidekke-utbyggingen på Sjølyst. De nye bolig- og næringsblokkene holder for det meste respektfull 20-meters avstand til elveløpet, kanskje med unntak av det siste nybygget.

Kryssingen med elva i store rør under E18 er den største endringen det siste året. Utbyggerne og veimyndighetene har bygget et stort 'miljølokk' over elva og forsynt elvbreddene med steinsettinger. Det er blitt 'en urban elv' med gangvei på siden, som via trapp og plenfelt på toppen av miljølokket gir turforbindelse til Bygdøy. Hoffselvgruppen har hatt sine kommentarer til dette, og er særlig lei for at sykkelstien langs E18 ikke ble lagt på bro, slik at man kunne oppleve vannløpet under.

Byutvikling er også i gang på busstomta på Skøyen, der boligprosjektet Skøyenhagen er startet opp. Vi er tilfreds med at 4-etasjers boligblokker blir plassert i god avstand fra elva, som fortsatt blir åpen her – og sikkert trekkes inn som opplevelses-element. Det kommer gangsti langs elva og et par småbroer fører over til stien på vestre elvebredd, som trenger utbedring. Kryssingen av sporene til Jartrikken bør bli enklere og sikrere.

Hoffselvgruppen hadde sterke innvendinger til påbygg nær elva for EDB-firmaet ved Hovfaret/Skøyen terrasse med risiko for forurensing av vannet og skader for bunndyr og anadrom fisk, sjørret mv. som vandrer opp fra fjorden for å gyte. Nybygget og uteområdet mot elva er nå fullført på en bra måte. Det er anlagt gangvei med gjerde, og elvebredden har fått sikring med rullestein, som virker litt for steril. Fortsatt trengs å vurdere kvaliteten av bunnskiktet i elva og utlegging av gytegrus for fisk.

Tilgroingen av *Hoffsdammen* og *Bjørnebodammen* fortsetter. Det er nå ønskelig med en bred natur- og vannfaglig analyse for å kartlegge status og planlegge eventuelle tiltak i de kommende årene, bygget på Friluftsetatens naturdatabase om biologisk mangfold og varsel til naboskapet om skjøtsel. *Smestaddammen* blir jevnlig vedlikeholdt av grunneier, og området ved dammen er atter blitt en mye brukt møteplass. Så venter man spent på om spådommene om badevann-kvalitet i Holmendammen kan bli oppfylt..

Det er lite nytt om **Makrellbekken** i 2005. En sidebekk, *Teigenbekken*, kan bli berørt av ambassadebygg i Husebyskogen. Den ventede reguleringsplan for "Ny Sørkedalsvei" kan by på gjenåpning av bekker i Holmenområdet og på Voksen (Mærradalsbekken).

MÆRRADALSBEKKEN – FRA BOGSTAD TIL BESTUMKILEN

Mærradalsbekken har sine øverste kilder i Voksenåsbekken, som renner dels åpen, dels lukket i villahager ned gjennom brattlandet vest i Holmenkollåsen og Voksenlia mot det århundregamle jordbrukslandet til Voksen gård. Historisk BLÅ LISTE viser at det her også kommer to lukkede sidebekker fra øst, Grinibekken og Jarbakkbekken, som kan bli vurdert for gjenåpning når den tidligere reguleringen av den såkalte "nye Sørkedalsveien" blir opphevet.

En hyggelig turvei i det fine edelskogområdet sør for Bogstad camping, følger bekkeløpet videre sørover til Jarbakken i Hovseterdalen, der bekken forsvinner i en rist og er lukket ca 800 meter videre under grøntområdet ned mot Sørkedalsveien. Røa bydel, Røa Vel og Mærradalsgruppen i Oslo Elveforum bekostet i 2002 rapporten *Hovseterdalen – "Skisse for natur- og miljøpark*, der muligheter for delvis gjenåpning av bekkeløpet i en økologisk sone blir belyst. Disse planene kan fortsatt være aktuelle og bør bli drøftet påny sammen med bydel Vestre Aker og de kommunale etatene,

Nedenfor Hovseterdalen starter bekken sitt åpne løp gjennom Mærradalen med en frisk foss. På høydedraget i øst lå Nordre Huseby gård. Forsvaret hadde og Garden har tilhold på jordbrukslandet ved Husebyskogen – med trimløype og stier ned i Mærradalen. Dalen har bratte lier og en rik vegetasjon velkjent av botanikere. En god turvei følger bekken i slyng og sving ned til Ring 3.

Oslo Elveforum har en egen venneforening som jobber for å verne Mærradalsbekken og har blant annet satt i gang tiltak for å få ryddet opp etter en sterk beskjæring av vegetasjonen under kraftledningene våren 2005. Uten opprydding medførte dette at bekken enkelte steder fant nye løp eller bare flommet over. Foreningen har også rapportert om flomskader på turveien rett ovenfor Radiumhospitalet. Etter to omfattende utbedringer er nå problemet løst ved anlegg av ny rørgjennomføring med rist og oppmurte vanger

Friluftsetaten har også i 2005 erstattet en av gangbroene i dalen mellom Sørkedalsveien og Radiumhospitalet, og det er også utført mindre reparasjoner av turveien på den samme strekningen.

Friluftsetaten har nylig varslet igangsetting av reguleringsarbeid for Mærradalen. Formålet er å sikre verneverdier, spesielt i forhold til biologisk mangfold og naturtyper. Planen skal omfatte de sammenhengende ubebygde naturområdene langs Mærradalen mellom Sørkedalsveien og Ring 3. Dette er et tiltak som er høyst velkomment, og Mærradalsgruppen vil gjerne bidra med sin lokalkunnskap.

Mærradalsbekken er påny lukket under Ring 3 og så åpen igjen gjennom villahager på Ullern, Abbediengen og Bestum. Det er ingen sti mellom Ring 3 (Ullernchauséen) og St. Edmunds vei, men den kan ses i en stor slukt ved St. Edmunds vei.

Nedenfor Bestun stasjon er det en liten dam som kan trenge rydding og rehabilitering. Dette er et område som har stor historisk verdi, men nye eiere synes å ha planer om å bebygge dette området. Den nye Småhusplanen ("Reguleringsplan for småhusområder i Oslos ytre by") som innbefatter et generelt forbud mot bygging nærmere enn 20 m fra elver, bekker og dammer bør legge påkrevde hindringer for dette.

Til slutt skjules bekken under E18 ved Maritim og renner ut i Bestumkilen.

LYSAKERELVA

Med stor hjelp fra Oslo Elveforum fikk Lysakerelva sin egen venneforening i 2005. 12. april ble stiftelsesmøtet åpnet av OEs leder Tor-Holtan-Hartwig etter flere måneders forberedelse med Trine Johnsen som et drivende aktivum. **Lysakervassdragets Venner (LvV)** kunne ved årsslutt viser til et medlemstall på 274 inkludert lokale vel og skoler. LvV sørger for å holde sine medlemmer orientert gjennom regelmessige nyhetsbrev.

Utbyggingsforslag langs elva blir fortsatt godkjent av kommunale etater uten at det blir lagt nok vekt på de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag eller miljøsyn .
LvV argumenterte mot den store **Mustadutbyggingen**, bl.a. under Byutviklingskomiteens befaring, og pekte på at bygningsmassen tett på elva ville reduserte kapasiteten i tilfelle flom. Innvendingene gikk også skriftlig til den samlede komite, men utbyggeren fikk medhold.

Lysaker stasjonsutbygging voldte aktuelle skader på elvemiljøet. Med plasseringen av stasjonen helt øst på tomta viste det seg, som *LvV* hadde pekt på, at utslipp var uunngåelig. Utbyggeren søkte Fylkesmannen og fikk dispensasjon til å føre en boreslamledning langs elvebunnen ut til 18 meters dybde i Lysakerfjorden. Verken OE eller *LvV* ble forelagt dispensasjonssøknaden, og arbeidet førte til uhell da lekteren som skulle legge røret kantret.

Sørkedalselva har også krevd *LvVs* oppmerksomhet med flere utslippssøknader og flom. Jordsmonnet i det øvre delen av dalen egner seg dårlig til spredning av avløpsvann i terrenget, og utbyggere søker om dispensasjon for direkte utslipp i bekk eller elv. Vann- og avløpsetaten avslår søknadene i første omgang, men i mangel på helhetlig kloakkhåndtering blir utslipp av rensed avløp til myr godkjent - med pålegg om omfattende tilsynsrapportering. Flere saker venter på tilfredsstillende tekniske løsninger, og disse skal holdes under kontinuerlig oppsikt.

Arbeidsgruppa for flomsikring i Sørkedalen leverte sin rapport til Bydel Vestre Aker i august, med klare anbefalinger om tiltak langs elvebredden på kritiske steder. Dette arbeidet krever Friluftsetatens godkjenning av hvert enkelt inngrep, men etaten skal utarbeide en vannbruksplan for hele vassdraget før den uttaler seg forpliktende om flomsikringsarbeid i kantsonen. En middelstor flom i slutten av oktober ga anledning å påpeke behovet for raskere respons. Oslo Elveforum og *LvV* vil bli trukket med i Friluftsetatens arbeid med vannbruksplanen

Rydding: *LvV* arbeider stadig med oppsporing og rydding av søppel langs Lysakerelva. Det kan være hageavfall ved småbekker og turveier fra ubetenksomme hageeiere eller andre spor av uvaner. Elveforeningen har ikke utstyr til å kjøre bort oppsamlet avfall – og vil gjerne ha hjelp fra Friluftsetaten eller Renholdsetatene, evt bydelen, men det er ikke ofte at våre ønsker lar seg tilpasse etatenes muligheter og tidsplaner.

Skilting: Det har vært et positivt samarbeid med Bærum kommune, hvor Jar Vel og Lysaker Rotary inviterte *LvV* med på et prosjekt finansiert av LA21 midler for å fornye informasjons-skiltene langs elva på strekningen Granfoss-Bærumveien. Skilting på Oslosiden er utsatt i påvente av Friluftsetatens utredning om utforming av skilt i friområder i ytre deler av byen.

Lysakerelvas øvre del utgjør kjernen i en av byggesonens alle viktigste naturområder. Naturen i bynære strøk krever kontinuerlig oppsyn, betimelige inngrep, aktiv, langsiktig kunnskapstilegnelse og helhetlig forvaltning.

Den nedre delen av Lysakerelva 2005/2006.

Sollerudstranda skole er en viktig ressurs her i tilsyn og forvaltning av elva og fisken. Siste sesong ble det solgt 39 fiskekort i den lakseførende delen av Lysakerelva. Det ble bare meldt om fangst av to laks og tatt til sammen 21,7 kg. sjøørret. Skolen fikk inn kun 19 fangstmeldinger, og dette gjør at depositumet som må betales ved fiskekortkjøp må økes.

Som en forsøksordning vil vi førstkomende sesong introdusere en ordning med bedriftsfiskekort. Oslo og Bærum kommuner har gitt skolen tillatelse til å selge disse med fritak for fiskeravgiften. Naturbruksgruppa arbeider også med en ordning som går ut på å drifte et antall fiskestenger for interesserte bedrifter langs elva.

I høst gjorde skolen en større ryddejobb i Lysakerelva for Bærum kommune. Elvebunnen fikk et skikkelig ansiktsløft og gruppa kjærkomne inntekter.

Laksetrappa er gjennom årene blitt noe undergravd i innløpet. Vi har innhentet priser på reparasjon, og vi har i tillegg forsøkt å få trappa med på DN's handlingsplan for rehabilitering av laksetrappet i Norge.

Jernbaneverket er nå godt i gang med sin utbygging rundt Lysaker stasjon. Slamledningen er omsider ordentlig på plass, og fører betydelige slammengder ut i sjøen.

Vi er svært fornøyde med at Runar Ovesen fra friluftsetaten i Oslo nå har blitt med i fagrådet for forvaltning av laks og sjøørret. Endelig er både Oslo og Bærum kommuner representert på en skikkelig måte i den nedre delen av Lysakerelva.

o-o-o

III ANDRE VANN- OG MILJØTEMA :

"ELVELANGS I FAKKELLYS"

Foreningen **Alnaelvas Venner** tok ansvaret på nytt med "Elvelangs i fakkellys" langs **Alna**. Et aktivt informasjonsarbeid med løpesedler, spalteplass i lokalavisen og kontakt til bydelene gjorde tiltaket kjent og lokket flere tusentall ut på elvevandring med gode opplevelser. Men det er en svær jobb å sette ut og samle inn 3000 fakler, engasjere underholdningskrefter og drive informasjon, - så **ALV** må ha mer hjelp for å fortsette neste år.

Langs **Akerselva** fra Oset til Vaterlandsparken var lysvandringen også i år en fin begivenhet i godt høstjævndøgnsvær med stor publikumsoppslutning. Bydelene langs elva var aktive med fakler og mange arrangementer. Oslo Elveforum hadde informasjonsstand i Vaterlandsparken i samarbeid med **Miljøforeningen Akerselvas Venner** og **Bydel Gamle Oslo**.

VERDENS VANNDAG 2005

Oslo Elveforum markerte Verdens vanndag 22.mars 2005 (i påskeuken) med et presseoppslag om World Water Monitoring Day og Osloskolene.

OSLO BYS MILJØFESTIVAL 2005

På **Verdens miljødag** 5. juni representerte **Lysakervassdragets Venner** virksomhetene til Oslo Elveforum på stand ved Karl Johan. På miljøukedagene og i helgen arrangerte elvegruppene vandringer langs Oslovassdragene.

BIOLOGISK MANGFOLD - FRA TEORI TIL HANDLING

Friluftsetaten har gitt ut et veiledningshefte for å øke kunnskap og forståelse for hvordan hensynet til det biologiske mangfoldet kan integreres i kommunens oppgaver.

Veilederen formidler og illustrerer 16 økologiske prinsipper for arealplanlegging, skjøtsel, restaurering og nyetablering av grønne områder i byen og skogene som omgir den.

Heftet vil være til stor nytte for Oslo Elveforums foreninger og elvegrupper og andre brukere.

Friluftsetaten tilbyr et kortvarig kurs, som også informerer om den nye naturdatabasen med biologisk viktige naturtyper i Oslo kommune.

INFORMASJON TIL NABOSKAP OM NATURTYPER VED VASSDRAG

Friluftsetaten er i gang med et bredt informasjonsarbeid til grunneiere og andre med bolig og ferdsel langs elver, bekker og dammer om biologisk mangfold på og nær eiendommene. Eierne får kart og registreringer av viktig flora og fauna og blir bedt om å ta vare på naturmangfoldet og gi tilbakemeldinger om evt.feil og mangler.

TURGUIDEN ”ELVELANGS I OSLO”

Aschehoug forlag lanserte i april 2004 en ny turguide til bruk for vandrere i alle aldre ”*Elvelangs i Oslo*”. Redaktør har vært Ida Elisabeth Hvoslef, og en arbeidsgruppe fra Oslo Elveforum har bidratt mye til utarbeiding av stoffet og har skaffet til veie brorparten av bildestoffet i en kreativ nyskappingsprosess. Vi tror den vil glede mange. Salget av boken fortsatte i 2005.fra Oslo Elveforum og bokhandlene.

LÆR MER OM ELVER OG BEKKER I BYEN

”**Med barn og unge langs Osloelvene**” er Oslo Elveforums viktige prosjekt rettet mot barn og unge i skole og barnehage. Vår prosjektansvarlige **Trine Johnsen** har samarbeidet om ”Læring i Friluft” med Oslo og Omland Friluftsråd (OOF), og sammen har vi etablert en utstyrsbase for friluftsliv på Sagstua ved Ljanselva.

OOF har holdt nettverkssamling på Sagstua for lærere fra 8 skoler på mellomtrinnet og 5 på småskoletrinnet som jobbet med informasjonsbase på nettet og hentet ut opplegg fra hverandre.Uteskolens verdigrunnlag var også tema for småskoletrinnet.

Arbeidsgruppen ”Over stokk og stein” hadde ett møte på Sagstua i 2005.

Som ledd i planen om kulturbeite på Sagløkka ved Sagstua har 30 elever fra Kastellet skole gjennom 10 skoledager deltatt i ”**skigardprosjektet**”. De har lært å hugge trær (på et område i skogen tildelt av Friluftsetaten), bruke øks og sag og bygge skigard. De er blitt kjent med vassdragenes betydning, fått undervisning ved oppgangssaga ved Gjersjøelva og hatt natur- og kultursti med innlagte oppgaver langs Ljanselva.

Avslutningsvis var det offisiell ”åpning av skigarden” en høstkveld i fakkellys med over 100 personer tilstede ved Sagdammen og Sagløkka, der foreldre og interesserte fikk presentert skigardprosjektet på storskjerm ute i friluft. Elevene underholdt med felespill og sang - og stekte vafler til inntekt for Sagstua. Trine Johnsen ga senere alle lærerne på Kastellet skole en powerpointvisning om Oslo Elveforums arbeid og undervisningsforslag.

To klasser ved Rustad skole vil bygge 30 meter skigard til, og startet høsten 2005 med å hugge trær i skogen. De fortsetter våren 2006.

I samarbeid med Vann- og avløpsetaten deltok Oslo Elveforum i et prøveprosjekt med vannmåling for skoleelever på 7. trinn vedr. **”World Water Monitoring Day”** (internasjonal vannmålingsdag 18. oktober) 13 skoler fikk vannmålingsutstyr for å måle temperatur, pH, oksygen og turbiditet i et vannmiljø nær skolen. Kastellet skole la ut en fin rapport på sin hjemmeside.

Innrapporterte resultater fra Oslos elver ble sendt VAV, som videresendte dem til det internasjonale vannmålingsprosjektet. Det blir satset videre på vannmåling for skolene i 2006.

Frivillighetsmidler fra Bydel Gamle Oslo utløste et samarbeid med Gamlebyen og Vålerenga skoler, samt Lakkegården barnehage. Trine Johnsen og Karsten Sølve Nilsen holdt seminar om Oslos elver for alle lærerne med powerpointpresentasjon.

De guidet også personalet ved Marmorberget barnehage i Gamle Oslo ved Hovinbekken, Alna og i Middelalderparken.

Skolelevne deltok på vannprøvetaking, besøk på Skullerud Vannrenseanlegg og sammenliknet vannet i Nøklevann med Østensjøvannet – her samarbeidet vi med VAVs skolekontakt. Prosjektet det ble søkt penger til, var i utgangspunktet en konkurranse for barn og unge for å øke interessen for Oslos blågrønne miljø med elver, bekker og vann. Tidlig på høsten ble det klart at kun et fåtall skoler hadde kapasitet til å delta i en slik konkurranse.

I stedet begynte vi planlegging av et pilotprosjekt for å oppmuntre til opplevelse, dugnad og tilsyn med vassdragene – ”lokalt eierskap”. Pilotprosjektet **”Blågrønn hovedstadsaksjon”** vil våren 2006 bli satt i gang med godkjennelse og bevilgede midler fra Bystyret i Oslo.

Arrangementer:

Med **Stiftelsesmøte for Lysakervassdragets Venner** 12. april avsluttet Trine Johnsen en givende periode som fødselsmedhjelper for foreningen.

Vandring for alle lærerne ved Voksen skole langs Lysakerelva med noe undervisning ble utført i samarbeid med OOF 27. april..

Under **Miljødagene i Oslo** har Trine Johnsen arbeidet med 6 elvevandring og stand i Spikersuppa 4. juni. Hun deltok i planleggingsmøter i bydel Gamle Oslo i forkant av **”Elvelangs i fakkellys” ved Akerselva** 22. september og sto på stand for Oslo Elveforum ved Vaterland. Over 20000 mennesker vandret langs Akerselva denne kvelden.

Labrokonferansen 6. juni 2005 under ”Vannet og livet-dagene” med tema ”barnet og vannet” ble arrangert av NVE og FN-sambandet. Oslo Elveforum fikk invitasjon fra NVE og bidro med en powerpointpresentasjon under sesjonen ”Å leve med et vassdrag” under overskriften ”Pedagogisk arbeid i skolen”.

Vegard Berentsen fra Sørkedalen skole og Per Rune Stav, NJFF presenterte fiskeprosjekt for elever ved Sørkedalen skole i Lysakervassdraget. Trine Johnsen fortalte om Oslo Elveforums arbeid med elver og bekker i Oslo, våre prosjekter rettet mot skolen, samarbeidet med OOF om ”Læring i friluft” og vårt læringscenter for barn og unge på Sagstua.

IV Oslo Elveforums organisasjonsarbeid

Organisasjons nr. 983 350 313

Oslo Elveforum (OE) er et arbeidsfellesskap for i alt 13 foreninger/ frivillige arbeidsgrupper. ved byens 10 hovedelver og Østensjøvannet med tilløp.

Etter valg som fant sted 19. april 2005 har **styringsgruppen for OE bestått av følgende:** Leder Tor Holtan-Hartwig, nestleder Boris Hansen, sekretær Sigurd Tønsberg, kasserer Per Henrik Bache, - medlemmer Ida Fossum Tønnessen, Ellen Svinndal og Øyvind Traagstad Varamedlemmer nevnt alfabetisk: Leif Bertnes, Leif-Dan Birkemoe, Unni Eriksen, Finn A. Gulbrandsen, Karin Gulichsen, Karsten Sølve Nilsen og John Tibballs. Representant for fiskeinteressene Hjalmar Eide. Velkontakt: Kjell Fr. Jacobsen.

Valgkomite til vårmøtet 2006: : Finn Gulbrandsen, leder, Trine Johnsen og Ingrid Nissen. .
Revisor: Erik Bjørnstad

I løpet av 2004 er det holdt fem møter og behandlet 38 saker i styringsgruppen. **Vårmøtet** i samlet forum ble holdt på Bogstad gård etter et besøk ved settefiskanlegget til Oslomarkas Fiskeadministrasjon. På Bogstad var det befaring og orientering om arbeidet med rehabilitering av de gamle karpedammene med kunstig vannløp i parken.

Oslo Elveforums høstmøte 18. oktober 2005 innledet med en vandring gjennom Klosterenga og langs den foreslåtte traséen for gjenåpnet Hovinbekk. Møtet i Ladegården, Gamle Oslo drøftet Bjørvika-planene og spesielt plasseringen av Kulturhistorisk Museum og Middelalderparken. med Statsbyggs prosjektleder, COWI's fagkonsulent og kyndige medlemmer av bydelsutvalget Gamle Oslo. Rapporter fra elvegruppene avsluttet møtet.

OE er **tilsluttet Oslo og Omland Friluftsråd**. Våre representanter er: Ingrid Nissen og Tor Holtan-Hartwig med Kjell Fr. Jacobsen som varamedlem. Vår spesielle kontakt i OOF på **arbeidsområdet turveier** er Frithjof Funder (Ellingsrudelvgruppen).

OSLO ELVEFORUM PÅ NETTET

Webmaster Per Henrik Bache tar i mot og redigerer Oslo Elveforums informasjon på nettet. Adressen er www.osloelveforum.org

Takk for et aktivt år !

Mange mennesker i elvegrupper og venneforeninger knyttet til Oslo Elveforum har gjennom hele 2005 arbeidet mye og godt med tilsyn, vern og rehabilitering av elver, bekker og vann i Oslo. Ikke minst har dere formidlet videre entusiasme og kunnskap om Oslovassdragene til nabolag og bydeler, til offentlige og private instanser.

Vi vil få lov å takke dere og våre mange hyggelige, nyttige og positive kontakter i rådhuset og de kommunale fagetatene for helhjertet innsats på et sentralt felt i Miljøbyen Oslo.

Tor Holtan-Hartwig

Boris Hansen

Sigurd Tønsberg